

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การจัดการธุรกิจชุมชนบนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่สำคัญเพื่อวิเคราะห์ถึงองค์ประกอบของการจัดการธุรกิจชุมชน และองค์ประกอบของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีผลต่อการจัดการธุรกิจชุมชน และศึกษาคุณลักษณะของกลุ่มอาชีพ ได้แก่ รายได้ของกลุ่มอาชีพเฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาการดำเนินธุรกิจของกลุ่มอาชีพ และการได้รับการอบรมการจัดการธุรกิจชุมชนของสมาชิกกลุ่มอาชีพ มีผลต่อการจัดการธุรกิจชุมชน โดยงานวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีรูปแบบของการวิจัยเชิงสำรวจ (Exploratory Research) ซึ่งดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือ เพื่อรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นกลุ่มอาชีพที่ผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในระดับ 3 - 5 ดาว ปี 2554 ที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น สุรินทร์ อุดรธานี และชัยภูมิ รวมทั้งสิ้น 230 ตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอาศัยความน่าจะเป็น (Probability Sampling) ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratify random sampling) โดยการแบ่งประชากรของภาคตะวันออกเฉียงเหนือออกเป็น 2 กลุ่ม และเลือกจังหวัดที่เป็นตัวแทนกลุ่ม กลุ่มละ 2 จังหวัด ได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างมีจังหวัดที่เป็นตัวแทนคือ จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดชัยภูมิ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนมีจังหวัดที่เป็นตัวแทนคือ จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดอุดรธานี หลังจากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยให้กลุ่มอาชีพในแต่ละจังหวัดมีโอกาสที่จะถูกเลือกเป็นตัวอย่างเท่าๆ กัน

ข้อมูลซึ่งเก็บรวบรวมจากแบบสอบถามนำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน นอกจากนี้ยังใช้สถิติอ้างอิง (Inferential statistics) ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ สถิติการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) เพื่อวิเคราะห์ถึงองค์ประกอบของการจัดการธุรกิจชุมชน และองค์ประกอบของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสถิติการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple regressions) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีผลต่อการจัดการธุรกิจชุมชน ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปได้ดังนี้

สมาชิกในกลุ่มอาชีพที่ผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 79.1 อายุระหว่าง 51 – 60 ปี ร้อยละ 33 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 79.1 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 46.5 อาชีพหลักของสมาชิกในกลุ่มอาชีพส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ร้อยละ 37.9 รองลงมาคือ อาชีพค้าขาย ร้อยละ 25.2 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ให้ข้อมูลมีตำแหน่งในกลุ่มอาชีพเป็นประธานกลุ่มอาชีพ ร้อยละ 43 รองลงมาคือ ตำแหน่งอื่นๆ ซึ่งประกอบด้วยกรรมการกลุ่มอาชีพ และสมาชิกกลุ่มอาชีพ ร้อยละ 42.6 นอกจากนี้ยังมีตำแหน่งหน้าที่ในสังคมที่นอกเหนือจากการเป็นสมาชิกในหมู่บ้าน คือ คณะกรรมการหมู่บ้าน ร้อยละ 16.7 รองลงมาคือ คณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาท ร้อยละ 15.4 สินค้าที่กลุ่มอาชีพผลิตส่วนใหญ่เป็นสินค้าประเภทอาหาร ร้อยละ 44.8 โดยรายได้ปัจจุบันของกลุ่มอาชีพเฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 50,000 บาทขึ้นไป ร้อยละ 29.1 รองลงมาคือ 10,000 – 19,999 บาท ร้อยละ 26.5 ส่วนใหญ่กลุ่มอาชีพมีจำนวนสมาชิกประมาณ 10 – 20 คน ร้อยละ 44.3 และมีระยะเวลาในการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพน้อยกว่า 5 ปี ร้อยละ 36.5 จากการสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการอบรมการจัดการธุรกิจชุมชน พบว่า ส่วนใหญ่สมาชิกในกลุ่มอาชีพเคยได้รับการอบรมการจัดการธุรกิจชุมชนจากทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน ร้อยละ 87.4 โดยมีความถี่ในการเข้าอบรม 1 ครั้งต่อปี ร้อยละ 51.2 ส่วนสมาชิกในกลุ่มอาชีพที่ไม่เคยได้รับการอบรมการจัดการธุรกิจชุมชนส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากไม่สะดวกเข้าร่วมอบรม ร้อยละ 41.4

ส่วนผลการวิเคราะห์แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมธุรกิจชุมชนสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มอาชีพมีการนำแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินงานธุรกิจชุมชนในระดับมากทุกด้าน ซึ่งสามารถพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงตามลำดับการปฏิบัติจากมากไปน้อย ได้ดังนี้

ด้านความมีเหตุผล พบว่า กลุ่มอาชีพนำแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านความมีเหตุผลไปปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$) โดยสมาชิกกลุ่มคำนึงถึงความคุ้มค่าของเงินที่ใช้ในการซื้อวัตถุดิบอยู่เสมอในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) รองลงมาคือ สมาชิกกลุ่มพิจารณาถึงผลเสียที่เกิดขึ้นกับสังคมและสิ่งแวดล้อมจากการดำเนินธุรกิจในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) และสมาชิกกลุ่มมีการดำเนินธุรกิจเป็นลำดับขั้นตอน ตั้งแต่การซื้อวัตถุดิบ การผลิต และการนำไปขายในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$)

ด้านความพอประมาณ พบว่า กลุ่มอาชีพนำแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาณไปปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$) โดยสมาชิกกลุ่มทำการผลิตสินค้าในจำนวนที่สอดคล้องกับความต้องการซื้อของลูกค้าในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) รองลงมาคือ สมาชิกกลุ่มซื้อวัตถุดิบเฉพาะที่จำเป็นที่ต้องการใช้เท่านั้นในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) และสมาชิกกลุ่มซื้อวัตถุดิบในจำนวนที่ไม่มากเกินไปในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$)

ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี พบว่า กลุ่มอาชีพนำแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีไปปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$) โดยกลุ่มอาชีพดำเนินธุรกิจอยู่บนพื้นฐาน

วัฒนธรรมท้องถิ่น ได้แก่ ความเอื้ออาทร และความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกในชุมชนหรือท้องถิ่นในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.28$) รองลงมาคือ สมาชิกกลุ่มใช้ข้อมูลจากปัญหาการดำเนินธุรกิจในอดีตเพื่อเป็นข้อมูลในการป้องกันปัญหาการจัดการธุรกิจในอนาคตในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$) และสมาชิกกลุ่มให้ความสำคัญกับการจัดสรรกำไรส่วนหนึ่งไว้สำหรับการทำประโยชน์แก่สมาชิก ชุมชน และหมู่บ้านในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$)

ทั้งนี้ กลุ่มอาชีพมีการนำแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินงานธุรกิจชุมชนภายใต้ 2 เงื่อนไขในระดับมาก โดยใช้เงื่อนไขคุณธรรมมากกว่าเงื่อนไขความรู้ ดังนี้

ด้านเงื่อนไขคุณธรรม พบว่า กลุ่มอาชีพนำเงื่อนไขคุณธรรมมาใช้เป็นหลักในการพิจารณาการดำเนินการจัดการธุรกิจชุมชนในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$) โดยสมาชิกกลุ่มดำเนินธุรกิจด้วยความซื่อสัตย์ ไม่สร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่นในชุมชนในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.43$) รองลงมาคือ สมาชิกกลุ่มประพฤติปฏิบัติทางกาย วาจา ใจให้ตั้งมั่นอยู่ในความดี และเคารพกฎกติกาของสังคมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.37$) และสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติไม่ใช้ไปอย่างสิ้นเปลือง เน้นการประหยัดพลังงาน ได้แก่ น้ำมัน ไฟฟ้า น้ำประปา ที่ใช้ในการดำเนินธุรกิจและในชีวิตประจำวันในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.22$)

ด้านเงื่อนไขความรู้ พบว่า กลุ่มอาชีพนำเงื่อนไขความรู้มาใช้เป็นหลักในการพิจารณาการดำเนินการจัดการธุรกิจชุมชนในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$) โดยสมาชิกกลุ่มตัดสินใจซื้อวัตถุดิบด้วยความรอบคอบอยู่เสมอในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$) รองลงมาคือ สมาชิกกลุ่มระมัดระวังในการใช้จ่ายเพื่อซื้อวัตถุดิบไม่ให้เกินกว่างบประมาณที่กำหนดไว้ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) และสมาชิกกลุ่มใช้ความรู้รอบด้าน เพื่อการตัดสินใจที่ถูกต้อง ในการดำเนินธุรกิจอย่างพอเพียงในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$)

สำหรับผลการวิเคราะห์การจัดการธุรกิจชุมชนกลุ่มอาชีพมีระดับการปฏิบัติในการจัดการธุรกิจชุมชนในด้านการจัดการการผลิต การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การจัดการการตลาด และการจัดการการบัญชีและการเงินในระดับมากทุกด้าน ซึ่งสามารถพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับการปฏิบัติจากมากไปน้อย ได้ดังนี้

การจัดการทรัพยากรมนุษย์ พบว่า กลุ่มอาชีพมีระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรมนุษย์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$) โดยประธานกลุ่มอาชีพมีความเป็นผู้นำในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.26$) รองลงมาคือ กลุ่มอาชีพมีการกำหนดบทบาท และหน้าที่ความรับผิดชอบของสมาชิกในกลุ่มอย่างชัดเจนในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) และกลุ่มอาชีพได้นำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมมาใช้ในการปฏิบัติจริงในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$)

การจัดการการผลิต พบว่า กลุ่มอาชีพมีระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการการผลิตโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$) โดยกลุ่มอาชีพมีการผลิตโดยเน้นคุณภาพของสินค้าในระดับมากที่สุด

($\bar{X} = 4.29$) รองลงมาคือ กลุ่มอาชีพมีกระบวนการผลิตเป็นขั้นตอนอย่างชัดเจนในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$) และกลุ่มอาชีพมีการคิดต้นทุนการผลิตในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$)

การจัดการการบัญชีและการเงิน พบว่า กลุ่มอาชีพมีระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการการบัญชีและการเงินโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$) โดยกลุ่มอาชีพมีการจัดทำงบประมาณ/แผนการเงิน เพื่อประมาณการผลกำไรและขาดทุน และกลุ่มอาชีพมีการควบคุมการใช้จ่ายเพื่อดำเนินธุรกิจไม่เกินงบประมาณที่กำหนดไว้ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$) รองลงมาคือ กลุ่มอาชีพมีการจัดทำบัญชีของตนเองอย่างสม่ำเสมอในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$) และกลุ่มอาชีพมีการนำตัวเลขจากบัญชีมาปรับปรุงการดำเนินธุรกิจของกลุ่มในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$)

การจัดการการตลาด พบว่า กลุ่มอาชีพมีระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการการตลาดโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.49$) โดยกลุ่มอาชีพมีการวิเคราะห์ความต้องการของลูกค้าในตลาดในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$) รองลงมาคือ กลุ่มอาชีพมีการคิดต้นทุนทางการตลาดในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$) และกลุ่มอาชีพมีการใช้กลยุทธ์ทางการตลาดด้านคุณภาพผลิตภัณฑ์ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$)

สำหรับผลการศึกษาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัยสรุปสาระสำคัญได้ ดังต่อไปนี้

5.1.1 วิเคราะห์ถึงองค์ประกอบของการจัดการธุรกิจชุมชน และองค์ประกอบของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5.1.1.1 การจัดการด้านการผลิต การจัดการด้านทรัพยากรมนุษย์ การจัดการด้านการตลาด และการจัดการการเงินและบัญชี เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการธุรกิจชุมชน

การวิเคราะห์องค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการธุรกิจชุมชน พบว่า องค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การจัดการด้านการผลิต การจัดการด้านทรัพยากรมนุษย์ การจัดการด้านการตลาด และการจัดการด้านการบัญชีและการเงิน มีค่า KMO เท่ากับ 0.788 ค่า Bartlett's Test of Sphericity มีการแจกแจงโดยประมาณแบบ Chi-Square เท่ากับ 602.886 และได้ค่า Significance เท่ากับ .000 นอกจากนี้ยังมีค่า Total Initial Eigenvalues เท่ากับ 3.091 และสามารถอธิบายความแปรปรวนของข้อมูลได้มากที่สุดถึง 77.270% โดยองค์ประกอบทุกตัวมีค่า Factor Loading เข้าใกล้ 1 จึงสามารถสรุปได้ว่าองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบ สามารถจัดให้อยู่ในปัจจัยเดียวกัน หรือเป็นองค์ประกอบของการจัดการธุรกิจชุมชน

5.1.1.2 ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ความรู้ และคุณธรรม เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การวิเคราะห์องค์ประกอบที่สำคัญของแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในองค์ประกอบ 3 ห่วง ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี มีค่า KMO เท่ากับ 0.666 ค่า Bartlett's Test of Sphericity มีการแจกแจงโดยประมาณแบบ Chi-Square

เท่ากับ 201.992 และได้ค่า Significance เท่ากับ .000 นอกจากนี้ยังมีค่า Total Initial Eigenvalues เท่ากับ 2.078 และสามารถอธิบายความแปรปรวนของข้อมูลได้มากที่สุดถึง 69.283% โดยองค์ประกอบทุกตัว มีค่า Factor Loading เข้าใกล้ 1 จึงสามารถสรุปได้ว่าองค์ประกอบ 3 ห่วง สามารถจัดให้อยู่ในปัจจัยเดียวกัน หรือเป็นองค์ประกอบ 3 ห่วงของแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ส่วนการวิเคราะห์องค์ประกอบที่สำคัญของแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในเงื่อนไข 2 เงื่อนไข ได้แก่ เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม มีค่า KMO เท่ากับ 0.500 ค่า Bartlett's Test of Sphericity มีการแจกแจงโดยประมาณแบบ Chi-Square เท่ากับ 153.507 และได้ค่า Significance เท่ากับ .000 นอกจากนี้ยังมีค่า Total Initial Eigenvalues เท่ากับ 1.701 และสามารถอธิบายความแปรปรวนของข้อมูลได้มากที่สุดถึง 85.026% โดยองค์ประกอบทุกตัวมีค่า Factor Loading เข้าใกล้ 1 จึงสามารถสรุปได้ว่าองค์ประกอบทั้ง 2 องค์ประกอบ สามารถจัดให้อยู่ในปัจจัยเดียวกัน หรือเป็นองค์ประกอบ 2 เงื่อนไขของแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

5.1.2 วิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีผลต่อการจัดการธุรกิจชุมชน

การจัดการธุรกิจชุมชนในด้านการผลิต พบว่า การประยุกต์ใช้แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีมีผลกระทบทางตรงต่อการจัดการธุรกิจชุมชนด้านการผลิตมากที่สุด รองลงมาคือ ความมีเหตุผล โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.490 และ 0.315 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มอาชีพใช้เงื่อนไขความรู้มาเป็นหลักในการพิจารณาการจัดการธุรกิจชุมชนด้านการผลิต มากกว่าเงื่อนไขคุณธรรม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.518 และ 0.289 ตามลำดับ

การจัดการธุรกิจชุมชนด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ พบว่า การประยุกต์ใช้แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี มีผลกระทบทางตรงต่อการจัดการด้านทรัพยากรมนุษย์ของกลุ่มอาชีพมากที่สุด รองลงมาคือ ความมีเหตุผล โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.430 และ 0.293 ตามลำดับ ทั้งนี้กลุ่มอาชีพใช้เงื่อนไขความรู้มาเป็นหลักในการพิจารณาการจัดการธุรกิจชุมชนด้านทรัพยากรมนุษย์ มากกว่าเงื่อนไขคุณธรรม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.453 และ 0.231 ตามลำดับ

การจัดการธุรกิจชุมชนด้านการจัดการการตลาด พบว่า การประยุกต์ใช้แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี มีผลกระทบทางตรงต่อการจัดการด้านการตลาดของกลุ่มอาชีพมากที่สุด รองลงมาคือ ความมีเหตุผล โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.472 และ 0.308 ตามลำดับ ทั้งนี้กลุ่มอาชีพใช้เงื่อนไขความรู้มาเป็นหลักในการพิจารณาการจัดการธุรกิจชุมชนด้านการตลาด มากกว่าเงื่อนไขคุณธรรม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.543 และ 0.199 ตามลำดับ

การจัดการธุรกิจชุมชนด้านการจัดการการบัญชีและการเงิน พบว่า การประยุกต์ใช้แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี มีผลกระทบทางตรงต่อการจัดการด้านการบัญชีและการเงินของกลุ่มอาชีพมากที่สุด รองลงมาคือ ความมีเหตุผล โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.376 และ 0.363 ตามลำดับ ทั้งนี้กลุ่มอาชีพใช้เงื่อนไขความรู้มาเป็นหลักในการพิจารณาการจัดการธุรกิจชุมชนด้านการบัญชีและการเงิน มากกว่าเงื่อนไขคุณธรรม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.497 และ 0.176 ตามลำดับ

จึงสามารถสรุปโดยภาพรวมได้ว่า กลุ่มอาชีพมีการประยุกต์ใช้แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี มากกว่าความมีเหตุผล ในการจัดการธุรกิจชุมชนในด้านการผลิต การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การจัดการการตลาด และการจัดการการบัญชีและการเงิน โดยใช้เงื่อนไขความรู้เป็นหลักในการพิจารณาการจัดการธุรกิจชุมชนในทุกๆ ด้านมากกว่าเงื่อนไขคุณธรรม

5.1.3 ศึกษาคุณลักษณะของกลุ่มอาชีพ ได้แก่ รายได้ของกลุ่มอาชีพเฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาการดำเนินธุรกิจของกลุ่มอาชีพ และการได้รับการอบรมการจัดการธุรกิจชุมชนของสมาชิกกลุ่มอาชีพ มีผลต่อการจัดการธุรกิจชุมชน

จากผลการวิเคราะห์สรุปได้ว่าคุณลักษณะของกลุ่มอาชีพ ได้แก่ รายได้ของกลุ่มอาชีพเฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาการดำเนินธุรกิจของกลุ่มอาชีพ และการได้รับการอบรมการจัดการธุรกิจชุมชนของสมาชิกกลุ่มอาชีพที่แตกต่างกัน มีผลต่อการจัดการธุรกิจชุมชนแตกต่างกัน ดังนี้

ด้านรายได้ของกลุ่มอาชีพเฉลี่ยต่อเดือน พบว่า กลุ่มอาชีพที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,000 – 29,999 บาท และ 30,000 – 39,999 บาท มีการจัดการการผลิต ในด้านการมีกระบวนการผลิตเป็นขั้นตอนอย่างชัดเจน มีการคิดต้นทุนการผลิต มีการวางแผนการผลิตล่วงหน้า รวมทั้งมีการจดบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมในการผลิต มากกว่ากลุ่มอาชีพที่มีรายได้ต่ำกว่า ได้แก่ กลุ่มอาชีพที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท และ 10,000 – 19,999 บาท

ด้านระยะเวลาการดำเนินธุรกิจของกลุ่มอาชีพ พบว่า กลุ่มอาชีพที่มีระยะเวลาดำเนินธุรกิจ 5 – 9 ปี และตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีการจัดการธุรกิจชุมชนด้านการผลิต ด้านทรัพยากรมนุษย์ ด้านการตลาด และด้านการบัญชีและการเงิน มากกว่ากลุ่มอาชีพที่มีระยะเวลาดำเนินธุรกิจน้อยกว่า 5 ปี

ด้านการได้รับการอบรมการจัดการธุรกิจชุมชนของสมาชิกกลุ่มอาชีพ พบว่า สมาชิกในกลุ่มอาชีพที่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการธุรกิจชุมชนจะมีการจัดการด้านการผลิต ในด้านการวางแผนการผลิตล่วงหน้า มีการจัดการกระบวนการผลิตเป็นขั้นตอนอย่างชัดเจน และมีการผลิตโดยเน้นคุณภาพของสินค้าเป็นหลัก ส่วนการจัดการทรัพยากรมนุษย์ สมาชิกกลุ่มอาชีพมีการนำความรู้ที่ได้จากการอบรมมาใช้ในการปฏิบัติจริง และด้านการบัญชีและการเงิน สมาชิกกลุ่มอาชีพมีการจัดทำ

งบประมาณเพื่อประมาณการผลกำไรและขาดทุน รวมทั้งมีการจัดทำบัญชีของตนเองอย่างสม่ำเสมอมากกว่าสมาชิกในกลุ่มอาชีพที่ไม่เคยได้รับการอบรม

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การจัดการธุรกิจชุมชนบนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่ได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นกลุ่มอาชีพที่ผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในระดับ 3 - 5 ดาวที่มีพื้นที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น สุรินทร์ อุดรธานี และชัยภูมิ สามารถอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

5.2.1 องค์ประกอบของการจัดการธุรกิจชุมชน และองค์ประกอบของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5.2.1.1 องค์ประกอบของการจัดการธุรกิจชุมชน

ผลการศึกษาการจัดการธุรกิจชุมชนบนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงพบว่า การจัดการด้านการผลิต การจัดการด้านทรัพยากรมนุษย์ การจัดการด้านการตลาด และการจัดการการเงินและบัญชี เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างแท้จริงของการจัดการธุรกิจชุมชน โดยการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของเย็นใจ เลาหวนิช (2545 อ้างถึงใน สำนักมาตรฐานการศึกษาสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของธีระพล ศิริบุชา (2549) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การจัดการธุรกิจชุมชนประเภทเครื่องหนัง (รองเท้า) ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองหาน อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี และพบว่าองค์ประกอบที่สำคัญในการจัดการธุรกิจชุมชนประกอบด้วย ด้านการบริหารการผลิต ด้านการบริหารการตลาด ด้านการบริหารการเงิน ด้านบุคลากร แต่องค์ประกอบทั้ง 4 ด้านดังกล่าวแตกต่างจากการศึกษาของจุลศักดิ์ ชาญณรงค์ (2546) ที่สรุปว่าการประกอบการธุรกิจขององค์กรชุมชนมีทั้งสิ้น 10 ด้าน ได้แก่ ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านการเงิน ด้านระบบบัญชี ด้านแรงงาน ด้านการบริหารจัดการ ด้านการทำงานเป็นกลุ่ม ด้านการประสานความร่วมมืออย่างแท้จริง ด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการร่วมเป็นเจ้าของ และดำเนินกิจกรรม และด้านนโยบายของรัฐยังไม่เอื้ออำนวย ทั้งในด้านภาษี สินเชื่อ ตลอดจนระบบโครงสร้างราชการ นอกจากนี้ผลการวิจัยยังแตกต่างจากผลการศึกษาของณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ (2542) ซึ่งได้กล่าวถึงปัจจัยที่กำหนดความสำเร็จของการจัดการธุรกิจชุมชนว่าประกอบด้วยปัจจัย 9 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านการเงินหรือเงินทุน ปัจจัยด้านการตลาด ปัจจัยด้านการผลิต ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านผู้นำชุมชน ปัจจัยด้านแรงงาน ปัจจัยการมีส่วนร่วมของสมาชิก ปัจจัยระเบียบข้อบังคับ และปัจจัยปฏิสัมพันธ์กับภายนอก ส่วนงานของปภาวัฒน์ อุทัยเลิศ (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การจัดการธุรกิจชุมชนของตลาดริมน้ำดอนหวาย ตำบลบางกระพิก อำเภอสามปราชญ์ จังหวัดนครปฐม พบว่า องค์ประกอบที่สำคัญในการจัดการธุรกิจชุมชน ได้แก่ การดำเนินงาน

ของคณะกรรมการ การจัดการอาคารสถานที่ การประกอบธุรกิจชุมชน และการมีส่วนร่วมของชุมชน นอกจากนี้การศึกษาของธวัชชัย เพ็งพิณิจ (2551) ได้ศึกษารูปแบบการจัดการธุรกิจชุมชน กรณีศึกษา หมู่บ้านโฮมสเตย์ จังหวัดหนองคาย พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจชุมชน หมู่บ้านโฮมสเตย์บ้านจอมแจ้ง หมู่ที่ 1 ตำบลสีกาย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ประกอบด้วย 1) ทูนาทางธรรมชาติ 2) ทูนาทางสังคมและวัฒนธรรม 3) ผู้นำทางการและกึ่งทางการในชุมชน 4) การมีส่วนร่วมและเรียนรู้ด้วยกันของสมาชิกในชุมชน 5) การสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐ 6) การสร้างเครือข่าย 7) การสร้างข้อตกลงร่วมกัน 8) การกระจายรายได้ 9) ความโปร่งใส และ 10) มีกิจกรรมต่อเนื่อง ส่วนงานวิจัยของนันทิยา หุตานุวัตร (ออนไลน์, 2555) ในประเด็นกลยุทธ์สร้างความเข้มแข็งของการจัดการธุรกิจชุมชน พบว่า องค์กรธุรกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือใช้กลยุทธ์ที่เน้นกลยุทธ์สำหรับการพัฒนาคนและการเงินเท่านั้น อีกทั้งศูนย์วิจัยระบบทรัพยากรเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (ออนไลน์, 2555) ได้ค้นพบว่า ปัจจัยที่กำหนดความสำเร็จของการจัดการธุรกิจชุมชน ประกอบไปด้วย 5 ปัจจัยสำคัญ ได้แก่ ปัจจัยด้านความเข้าใจของสมาชิก ปัจจัยด้านความต้องการและเป้าหมายของธุรกิจชุมชน ปัจจัยด้านเงินทุน ปัจจัยด้านทรัพยากรบุคคล และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

นอกจากนี้ผลการศึกษาด้านการจัดการด้านการผลิต การจัดการด้านทรัพยากรมนุษย์ การจัดการด้านการตลาด และการจัดการการเงินและบัญชี เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างแท้จริงของการจัดการธุรกิจชุมชนยังมีความแตกต่างจากงานวิจัยในต่างประเทศ เช่นงานของ Miller N. J. and Besser T. L. (2000) ที่ค้นพบว่าองค์ประกอบที่สำคัญในการจัดการธุรกิจชุมชนที่สำคัญมี 5 ด้าน ได้แก่ การสร้างความร่วมมือในการดำเนินงานภายในชุมชน การพัฒนาทางเลือกให้หลากหลาย การร่วมมือกับธุรกิจชุมชนกลุ่มอื่น การพัฒนาความเชี่ยวชาญให้แก่ผู้ประกอบการและผู้จัดการ และการสร้างเครือข่ายกับธุรกิจนอกชุมชน ส่วนงานของ Jackson E. T. (2004) ได้เพิ่มเติมองค์ประกอบที่สำคัญในการจัดการธุรกิจชุมชนว่า ควรมีการเรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ การสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันและกันระหว่างชุมชน การเป็นผู้ประกอบการ การเผยแพร่ความรู้ และการทำข้อตกลงร่วมกัน สำหรับการศึกษาของ Markusen A. (2004) ได้เน้นถึงการจัดการธุรกิจชุมชนที่ต้องมีการวางแผนและมีนโยบายอย่างสมเหตุสมผล ในการระบุและการกำหนดเป้าหมายของอาชีพ ประกอบด้วย การมีทักษะสูง การแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการเติบโต การรวมกลุ่ม การร่วมมือกับส่วนอื่น การสนับสนุนการประกอบการ และการพิจารณาศักยภาพของพื้นที่ อีกทั้งการพัฒนาทุนทางสังคมจะทำให้ชุมชนสามารถพัฒนาตนเองได้ดีกว่าการพยายามเสริมสร้างความแข็งแกร่งในทางอุตสาหกรรม โดยเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อชุมชนที่สามารถช่วยให้เกิดการจัดการธุรกิจชุมชน สามารถควบคุมสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และมีพื้นที่ใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวางจะนำมาซึ่งความได้เปรียบในการเสริมความแข็งแกร่งในชุมชนนั้นๆ (Crowe J. A., 2006)

ดังนั้นองค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการธุรกิจชุมชนจึงมีความหลากหลายในการนำมาศึกษาและวิจัย

5.2.1.2 องค์ประกอบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการศึกษาการจัดการธุรกิจชุมชนบนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงพบว่า องค์ประกอบที่สำคัญของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วยเกณฑ์ 3 ห่วงและ 2 เงื่อนไข ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวอง ภายใต้เงื่อนไขความรู้และคุณธรรมซึ่งเป็นผลของการทดสอบเชิงย่นที่มีค่าเชิงสถิติมาสนับสนุนว่าเป็นองค์ประกอบของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริงตามที่สำนักราชเลขาธิการ (ออนไลน์, 2550) ได้นำแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในรัชกาลที่ 9 ว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วยเกณฑ์ 3 ห่วง และ 2 เงื่อนไขดังกล่าว นอกจากนี้ทองทิพภา วิริยะพันธ์ (2550) กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียงจะต้องคำนึงถึงหลักการสำคัญ ได้แก่ 1) ใช้ทางสายกลาง โดยเน้นการดำเนินชีวิตหรือการดำเนินงานในลักษณะไม่เร่งรัดหรือแข็งข้านจนเกินไป มีความพอดี อยู่อย่างประมาณตน ตามฐานะ ตามอัตภาพ ไม่หลงกระแสวัตถุนิยม มีอิสรภาพ สร้างพื้นฐานความมั่นคงให้กับชีวิตทำให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ 2) ให้ความสำคัญกับความพอประมาณ โดยยึดหลักความมีเหตุผล และตั้งอยู่บนพื้นฐานความไม่ประมาท ใช้สติปัญญาในการพิจารณาเรื่องต่างๆ 3) ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ ให้มีความพอเพียงทั้งในด้านวัตถุ และด้านจิตใจ เป็นการสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับจริยธรรม คุณธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต ให้รู้จักคำว่าพอ ขจัดความโลภให้น้อยลง ให้มีความสุขทั้งทางกาย จิตใจ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่ก่อความวุ่นวายให้แก่สังคมโดยรวม ซึ่งมีวัตถุประสงค์ให้มนุษย์รู้จักการพึ่งพาตนเองให้มากที่สุด รู้จักความพอเพียง รู้จักการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านจิตใจ ด้านสังคม ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านเทคโนโลยี ควรผสมผสานเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ากับภูมิปัญญาท้องถิ่น และ 5) ด้านเศรษฐกิจ ควรให้ความสำคัญกับหลักการประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นทุกด้าน ลดการฟุ่มเฟือยฟุ้งเฟ้อ ยึดหลักพออยู่ พอกิน พอใช้ หลีกเลี่ยงการก่อหนี้ที่ไม่มีผลตอบแทนที่ไม่คุ้มค่า

ทั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550) ได้กล่าวถึง การน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติ ซึ่งทุกคนสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตได้ไม่ใช่ว่าเฉพาะในหมู่คนจนหรือเกษตรกรที่ต้องเกิดจิตสำนึกมีความศรัทธาเชื่อมั่นเห็นคุณค่า และนำไปปฏิบัติด้วยตนเอง แล้วจึงขยายไปสู่ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติต่อไป โดยแบ่งเป็นระดับ ความพอเพียงระดับบุคคลและครอบครัว ความพอเพียงระดับชุมชน ความพอเพียงในภาคธุรกิจเอกชน และความพอเพียงระดับประเทศ เป็นการบริหารจัดการประเทศ โดยเริ่มจากการวางรากฐานให้ประชาชนส่วนใหญ่อยู่อย่างพอมีพอกิน และพึ่งตนเองได้ มีความรู้และคุณธรรมในการดำเนินชีวิต มีการรวมกลุ่มของชุมชนหลายๆ แห่งเพื่อ

แลกเปลี่ยนความรู้ สืบทอดภูมิปัญญาแล้วร่วมกันพัฒนาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงอย่างรู้ รัก สามัคคี เสริมสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างชุมชนให้เกิดเป็นสังคมแห่งความพอเพียงในที่สุด

สำหรับสำนักงานเศรษฐกิจเกษตร (2555) ได้อธิบายถึงการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ว่า พื้นฐานของประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ดังนั้นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง คือ การฟื้นฟูเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่นตั้งแต่ขั้นการฟื้นฟูและขยายเครือข่ายเกษตรกรรมให้ยั่งยืน ที่ยึดเส้นทางสายกลางของความพอดี ในหลักของการพึ่งพาตนเอง 5 ประการ ได้แก่ ความพอดีด้านจิตใจ ความพอดีด้านสังคม ความพอดีด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความพอดีด้านเทคโนโลยี และความพอดีด้านเศรษฐกิจ นอกจากนี้ เศรษฐกิจพอเพียงยังสามารถประยุกต์ใช้ได้ในทุกระดับ ทุกสาขา และทุกภาคของเศรษฐกิจ ไม่จำเป็นจะต้องจำกัดเฉพาะแต่ภาคการเกษตร หรือภาคชนบท แม้แต่ภาคการเงิน ภาคอสังหาริมทรัพย์ และการค้าการลงทุนระหว่างประเทศ โดยมีหลักการที่คล้ายคลึงกันคือ เน้นการเลือกปฏิบัติอย่างพอประมาณ มีเหตุมีผล และสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ตนเองและสังคม (มูลนิธิชัยพัฒนา, ออนไลน์, 2555)

5.2.2 วิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีผลต่อการจัดการธุรกิจชุมชน

ผลการวิจัยโดยภาพรวมสรุปได้ว่า กลุ่มอาชีพมีการประยุกต์ใช้แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี มากกว่าความมีเหตุผล ในการจัดการธุรกิจชุมชนในด้านการผลิต การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การจัดการการตลาด และการจัดการการบัญชีและการเงิน แต่ขนาดของการนำการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีและความมีเหตุผลมาใช้ในการจัดการธุรกิจชุมชนทางด้านต่าง ๆ นั้นยังไม่เข้มข้น ทั้งนี้การจัดตั้งกลุ่มอาชีพในช่วงเริ่มต้นนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อการสนับสนุนเป็นอาชีพเสริมเท่านั้นซึ่งปัจจุบันได้กลายเป็นอาชีพหลักมุงรายได้มากเกินไป บางกลุ่มอาชีพที่ทำธุรกิจอยู่ในชุมชนจะมีนายทุนเพียงคนเดียวเข้ามาบริหารจัดการทุกด้าน และจ้างชุมชนผลิตออกสู่ตลาด เลยเป็นผลให้มีใจเงื่อนไขความรู้เป็นหลักในการพิจารณาการจัดการธุรกิจชุมชนในทุกๆ ด้านมากกว่าเงื่อนไขคุณธรรม เพราะทำธุรกิจเพื่อมุงรายได้มากเกินไปนั่นเอง สำหรับกลุ่มที่เป็นธุรกิจชุมชนที่เกิดจากการรวมตัวกันของคนภายในชุมชนจริง แต่รายได้ของกลุ่มจะมีมูลค่าน้อย ไม่คุ้มค่ากับต้นทุนที่เกิดขึ้น ขาดความพอประมาณว่าปริมาณการผลิตจะสอดคล้องกับความต้องการของตลาดหรือไม่ ทำให้ผลการศึกษาพบว่าความพอประมาณไม่ได้มีผลต่อการจัดการธุรกิจชุมชน ทั้งนี้สมาชิกในกลุ่มอาชีพมีความจำเป็นที่ต้องกิน ต้องใช้ตามภาวะเศรษฐกิจในกระแสนิยมที่อยากมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี เช่นเดียวกับคนในชุมชนเมืองทั่วไป อย่างไรก็ตามได้มีการศึกษางานวิจัยเป็นจำนวนมากที่ศึกษาการนำแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ให้เกิดขึ้นจริง แต่งานวิจัยต่างๆดังกล่าวไม่ได้ทำการศึกษาถึงอิทธิพลเฉพาะของเกณฑ์ 3 ห่วง ภายในได้ 2 เงื่อนไขดังกล่าวว่ามีขนาดของผลกระทบ

ต่อการนำไปประยุกต์ใช้มากหรือน้อยเพียงใด เช่น ชัยวัฒน์ วิบูลย์สวัสดิ์ (อ้างถึงในสุทิน ลีปะชาติ นริสา พิชัยวรุฒมะ และอาทิสดา ณ นคร, 2550) ได้สรุปไว้ในบทความวิชาการเกี่ยวกับความพอเพียงในธุรกิจเอกชน โดยได้อธิบายถึงการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการดำเนินการของภาคธุรกิจเอกชนว่า มักจะมีความเข้าใจผิดว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไม่สอดคล้องกับระบบตลาดระบบที่เน้นการแข่งขัน มุ่งหากำไร ตามความจริงแล้ว ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไม่ได้ปฏิเสธระบบตลาด แตว่าเป็นเครื่องชี้แนะ เครื่องกำกับการทำงานของกลไกตลาดให้มีเสถียรภาพดีขึ้น โดยเฉพาะเงื่อนไขทางด้านคุณธรรม จะเป็นตัวทำให้การแข่งขันมีความเป็นธรรม และก่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมมากขึ้น ธุรกิจที่จะใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จะต้องคำนึงถึงว่าการแข่งขันจะต้องทำอย่างพอประมาณ โดยคำนึงถึงศักยภาพของตัวเอง จะต้องทำธุรกิจที่มีความชำนาญหรือใช้หลักความรู้มาพัฒนาตัวเองให้มีความสามารถในการแข่งขันที่ดีขึ้น ขณะเดียวกันก็ต้องระวังอย่าดำเนินการในลักษณะที่มีความเสี่ยงมากเกินไป ซึ่งถ้าเป็นแบบนี้ก็หมายถึงว่าจะสามารถแข่งขันได้และมีความก้าวหน้าอย่างยั่งยืน ส่วนงานของกัญญามาน อินทว้าง (ออนไลน์, 2553) ที่สรุปว่าแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำมาปรับใช้กับการดำเนินงานธุรกิจชุมชน เพราะธุรกิจชุมชนเป็นการประกอบการโดยกลุ่ม หรือองค์กรชุมชนเป็นเจ้าของ และร่วมกันดำเนินธุรกิจ ตลอดจนร่วมรับผลประโยชน์จากการดำเนินการ ในการดำเนินกิจกรรมธุรกิจชุมชนเป็นการผลิต และการบริการที่เหมาะสมต่อสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และสอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน นอกจากจะจัดสรรผลตอบแทนแก่สมาชิกกลุ่มแล้ว ยังจัดสรรเงินกำไรบางส่วนสำหรับการบริหารจัดการ การขยายธุรกิจ ตลอดจนจัดสรรไว้สำหรับดำเนินกิจกรรมสาธารณประโยชน์และกิจกรรมพัฒนาในชุมชนอีกด้วย

ในด้านการศึกษาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำประยุกต์ใช้กับการบริหารงานของธุรกิจชุมชนนั้น ทับทิม สวรรค์วงศ์ (ออนไลน์, 2553) พบว่า ด้านความพอประมาณ ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เมื่อเทียบกับการดำเนินธุรกิจได้แก่การมีจุดมุ่งหมายที่มุ่งหวังได้รับผลประโยชน์หรือผลกำไรสุทธิระยะยาวมากกว่าระยะสั้น โดยการประยุกต์ใช้หลักความพอประมาณในทางธุรกิจ จะมีลักษณะการดำเนินงานที่สำคัญๆ คือ การผลิตจะเน้นการผลิตเพื่อลูกค้าบางกลุ่มมากกว่าการผลิตเพื่อขายทั่วไป ด้านความมีเหตุมีผล การรู้จักลูกค้า รู้จักตลาด รู้จักคู่แข่ง และรู้จักตัวเอง ซึ่งทำให้การบริหารมีลักษณะที่สำคัญๆ ดังนี้ เข้าใจในธุรกิจของตน และตลาดที่ตนแข่งขันอยู่อย่างถ่องแท้ ด้านการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี ต้องเตรียมพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงอย่างเหมาะสมโดยกระจายผลิตภัณฑ์และตลาดเพื่อลดความเสี่ยง ปรับผลิตภัณฑ์จากสินค้าฟุ่มเฟือยมาเป็นสินค้าที่ลูกค้าใช้ประจำ และกระจายตลาดในหลายประเทศ

นอกจากนี้ควรส่งเสริมความรู้และคุณธรรม เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และใช้ความรู้ด้วยความรอบคอบระมัดระวัง สร้างเสริมให้สมาชิกได้รับความรู้อย่างต่อเนื่อง และมีการพัฒนา

เทคโนโลยีการผลิตอย่างสม่ำเสมอ ส่วนทางด้านคุณธรรมนั้น ต้องมีการสร้างความตระหนักและให้ยึดมั่นในคุณธรรมกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในด้านความเพียร ความอดทน และความซื่อสัตย์ นอกจากนี้ยังมีงานของเดชวิทย์ นิลวรรณ และคณะ (2554) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การจัดการความรู้เพื่อพัฒนาธุรกิจชุมชน บนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มตัดเย็บบ้านดอกแดง ตำบลสง่าบ้าน อำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การพัฒนาความรู้ให้แก่กลุ่มอาชีพ ทำให้กลุ่มตัดเย็บบ้านดอกแดงมีรูปแบบในการดำเนินงานเชิงธุรกิจครบทุกหน้าที่ ได้แก่ การบริหารจัดการ การตลาด การผลิต และการเงินบัญชี ทำให้กลุ่มมีการบริหารงานด้วยหลักเหตุผล มีความรอบรู้ทางการตลาด มีความรอบคอบในการผลิต และเกิดความระมัดระวังในการใช้จ่ายเงิน จนกลุ่มสามารถจัดตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้กลุ่มตัดเย็บบ้านดอกแดงได้เป็นผลสำเร็จ แสดงถึงศักยภาพและความสามารถของชุมชน ในการพัฒนาการดำเนินงานธุรกิจชุมชนให้เกิดความยั่งยืน ซึ่งจะเป็นภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีสำหรับธุรกิจชุมชน บนหลักความพอประมาณตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

5.2.3 การศึกษาคุณลักษณะของกลุ่มอาชีพ ได้แก่ รายได้ของกลุ่มอาชีพเฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาการดำเนินธุรกิจของกลุ่มอาชีพ และการได้รับการอบรมการจัดการธุรกิจชุมชนของสมาชิกกลุ่มอาชีพ มีผลต่อการจัดการธุรกิจชุมชน

ผลการวิจัยการจัดการธุรกิจชุมชนบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียงค้นพบว่า รายได้ของกลุ่มอาชีพเฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาการดำเนินธุรกิจ และการได้รับการอบรมด้านการจัดการมีผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการธุรกิจชุมชน โดยถ้าหากกลุ่มอาชีพมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ในระดับสูงมากเพียงใดก็จะยิ่งสะท้อนถึงความสามารถในการบริหารจัดการธุรกิจชุมชนได้มากยิ่งขึ้นเช่นกัน และถ้าหากกลุ่มอาชีพในชุมชนมีระยะเวลาดำเนินการมายาวนานก็ยิ่งมีความสามารถในการจัดการธุรกิจด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านทรัพยากรมนุษย์ และด้านการเงินและบัญชี ให้ประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ผลการวิจัยยังพบว่าการได้รับการอบรมของสมาชิกในแต่ละกลุ่มอาชีพเกี่ยวกับการจัดการธุรกิจชุมชนด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านทรัพยากรมนุษย์ และด้านการเงินและบัญชี จะยิ่งทำให้สามารถประสบความสำเร็จในการทำธุรกิจของกลุ่มอาชีพเพิ่มขึ้น ตามที่พิชัย มีชัย (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และพบว่าในการดำเนินธุรกิจชุมชนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถูกต้องวิธิตวรได้รับการเรียนรู้ให้มากขึ้นกว่าเดิม และควรดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ได้ความรู้ ความคิด และแบบอย่างในการดำเนินชีวิต โดยควรทำคุณประโยชน์แก่คนในชุมชน ตามผลการศึกษาของ ขนิษฐา กาญจนรังสสินท์ (2554) เรื่องโครงการวิจัยประโยชน์สุขจากเศรษฐกิจพอเพียง

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

1. ผลการวิจัยค้นพบว่าการจัดการด้านการผลิต การจัดการด้านทรัพยากรมนุษย์ การจัดการด้านการตลาด และการจัดการด้านการเงินและบัญชี เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการธุรกิจชุมชน ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง คือ ได้แก่ กรมการพัฒนาชุมชน สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม หรือหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ยังคงสนับสนุนด้านงบประมาณในการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการแก่กลุ่มอาชีพในชุมชนต่อไปอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์ความรู้ใหม่ ๆ ด้านการผลิต การจัดการด้านทรัพยากรมนุษย์ การจัดการด้านการตลาด และการจัดการด้านการเงินและบัญชี จากวิทยากรที่มีประสบการณ์จริงอย่างมืออาชีพ และมีประสบการณ์เฉพาะด้านขององค์ประกอบต่างๆในการจัดการธุรกิจชุมชน โดยใช้วิทยากรจากภาครัฐ และเอกชนด้วยเทคนิคการถ่ายทอดให้กลุ่มอาชีพในชุมชนซึ่งเป็นชาวบ้านให้มีความเข้าใจและนำไปใช้ในการจัดการธุรกิจชุมชนได้จริง เพื่อแสวงหาโอกาสทางธุรกิจ นอกจากนี้รัฐบาลของประเทศไทยควรมีความชัดเจนในการพัฒนากลุ่มอาชีพที่เกิดจากการรวมตัวของคนในชุมชนอย่างแท้จริงเท่านั้น เนื่องจากปัจจุบันนโยบายของรัฐบาลได้มีการขยายการให้ความช่วยเหลือครอบคลุมถึงกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กลุ่มอาชีพที่มีนายทุนเจ้าของคนเดียวแต่จ้างคนในชุมชนมารับจ้างผลิตแต่จัดตั้งเป็นกลุ่มอาชีพที่รัฐให้ความช่วยเหลือ จึงยิ่งทำให้การพัฒนากลุ่มอาชีพที่เกิดจากการรวมตัวของคนในชุมชนอย่างแท้จริงไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่จะสร้างความเข้มแข็งแก่เศรษฐกิจชุมชนระดับฐานรากของประเทศ

2. องค์ประกอบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ภายใต้เงื่อนไข 2 ข้อ คือ ความรู้และคุณธรรม นั้น กลุ่มอาชีพในชุมชนควรศึกษาและทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้มากยิ่งขึ้นถึงความพอเหมาะพอดี และพึ่งพาตนเองได้อย่างดีและยั่งยืน เกิดความสมดุลในการนำวัฒนธรรม ภูมิปัญญา ทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการธุรกิจชุมชนอย่างแท้จริงโดยการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน รู้จักเสียสละและแบ่งปันซึ่งกันและกัน ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุน ตลอดจนถ่ายทอดประสบการณ์แก่กลุ่มคนรุ่นใหม่ภายในชุมชนต่อไป อีกทั้งควรจัดสรรรายได้หรือกำไรส่วนเกินคืนสู่ชุมชนในรูปแบบต่างๆ เช่น การสนับสนุนทุนทางการศึกษา หรือการให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุภายในชุมชน เป็นต้น ทั้งนี้การจัดการธุรกิจชุมชนต้องไม่มีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนด้วยความรู้และคุณธรรมอย่างแท้จริง

3. ผลการวิจัยค้นพบว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในประเด็นเรื่องของความพอประมาณนั้นไม่มีผลอย่างชัดเจนต่อการจัดการธุรกิจชุมชน เนื่องจากกลุ่มอาชีพภายในชุมชนมีการจัดซื้อวัตถุดิบมากเกินไปสำหรับการผลิตโดยไม่มีการวางแผนล่วงหน้า หรือทำการผลิตสินค้าใน

ปริมาณที่มากเกินไปไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ทั้งนี้การจัดตั้งกลุ่มอาชีพในช่วงเริ่มต้นนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อการสนับสนุนเป็นอาชีพเสริมเท่านั้นซึ่งปัจจุบันได้กลายเป็นอาชีพหลักมีรายได้มากเกินไป บางกลุ่มอาชีพที่ทำธุรกิจอยู่ในชุมชนจะมีนายทุนเพียงคนเดียวเข้ามาบริหารจัดการทุกด้าน และจ้างชุมชนผลิตออกสู่ตลาด อย่างไรก็ตามการจัดการธุรกิจชุมชนได้นำประเด็นความมีเหตุผลและการมีภูมิคุ้มกันในตัวมาใช้ในการตัดสินใจดำเนินการธุรกิจชุมชนทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการการผลิตและการจัดการการตลาด ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมการพัฒนาชุมชน สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม หรือหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ควรมีการจัดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการจัดการห่วงโซ่อุปทานเกี่ยวกับการวางแผนการจัดซื้อวัตถุดิบ การสต็อกวัตถุดิบและสินค้าสำเร็จรูป เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าการได้รับการฝึกอบรมจะทำให้กลุ่มอาชีพที่เกิดจากการรวมตัวของคนในชุมชนได้รับความรู้ที่นำไปสู่การจัดการธุรกิจที่ทำให้ฐานะความเป็นอยู่ของสมาชิกดีขึ้น เป็นต้น

5.3.2 ข้อเสนอแนะจากนักวิจัย

1. นอกจากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีผลต่อการจัดการธุรกิจชุมชนแล้ว ยังมีปัจจัยอื่นที่ส่งผลต่อการจัดการธุรกิจชุมชน ตัวอย่างเช่น ภาวะเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน ระดับของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดการธุรกิจ หรือภาวะผู้นำของหัวหน้าชุมชน เป็นต้น ดังนั้นจึงควรที่จะนำประเด็นหรือปัจจัยอื่นๆที่มีผลต่อการจัดการธุรกิจชุมชนมาศึกษาและทำวิจัยต่อยอดข้อค้นพบต่อไป ซึ่งการนำปัจจัยต่างๆดังกล่าวที่มีผลต่อการจัดการธุรกิจชุมชนนั้นอาจศึกษาในรูปแบบการวิเคราะห์ด้วยสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM) เพื่อวิเคราะห์ถึงขนาดของผลกระทบของปัจจัยต่างๆว่าแต่ละปัจจัยมีอิทธิพลมากหรือน้อยเพียงใด

2. ควรมีการเปรียบเทียบผลการวิจัยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีผลต่อการจัดการธุรกิจชุมชนกับภูมิภาคอื่นว่ามีผลของการวิจัยแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร จะได้เป็นข้อเสนอแนะต่อการวางนโยบายของรัฐบาลในการพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชน เนื่องจากธุรกิจชุมชนมีผลต่อเศรษฐกิจชุมชนซึ่งเป็นฐานรากของการพัฒนาประเทศไทย